

Investigating the role of sustainable housing in social security in cities case study: Nowshahr city

Mohammad Ali Elahi Churan¹, Mohammad Taghi Heidari², Mohammad Azha Shokohi³, Mahbobeh Zafary⁴

1. Corresponding Author) Department of Geography and urban planning, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Email: mohammadali68elahi@yahoo.com

2. Department of Geography and Urban Planning, Zanjan University, Zanjan, Iran.

Email: mt.heydari@znu.ac.ir

3. Department of Geography and Urban Planning, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.

Email: mhmdrhythmrahma@gmail.com

4. Department of Sociology, Shushtar Branch, Islamic Azad university, Shushtar, Iran

Email: zafarymahbobe@yahoo.com

Article Info

Article type:
Research Article

Article History:

Received:

5 March 2022

Received in revised form:

7 October 2022

Accepted:

15 October 2022

Keywords:

Social security,

Lisral software,

Nowshahr city.

ABSTRACT

Lack of housing today has destroyed our psychological and social security, and whether we like it or not, housing is considered one of the most important elements in the field of capital, and with the current growing inflation, if a person does not own a house, he will never own a house. Therefore, housing is considered one of the drivers in the field of the country's economy, this is because in the social, cultural fields and major issues such as population increase and social peace, solving the housing problem is necessary to achieve goals and solve problems. Humans have needs. The purpose of this research is to examine the set of factors that cause the stability of housing in the study area in social security. In terms of the type of applied research and in terms of descriptive and analytical nature, the present research is the method of collecting library and field information (observation and questionnaire) and the statistical population of the present research is all the households of Nowshahr city. The sample size was determined based on Cochran's formula of 384 people. The validity of the research variables has been used from the opinions of experts and experts in urban planning, and the reliability of the questionnaire has been calculated using Cronbach's alpha of 0.75. The data analysis method is using descriptive statistics (mean and frequency distribution) and inferential statistics in the environment. Laser software has been developed. The results of the research showed that social security indicators have a positive and significant effect on sustainable housing. Also, the results showed that among the indicators, sustainable housing has the greatest impact on the financial security index, so that 70.4% of the variance of the financial security variable is examined by the sustainable housing variable.

Cite this article: Elahi Churan M. A., Heydari, M. T., Azha Shokohi, M. & Zafary, M. (2023). Investigating the role of sustainable housing in social security in cities case study: Nowshahr city. *Human Geography Research Quarterly*, 55 (4), 31-51.

<http://doi.org/10.22059/JHGR.2022.340079.1008459>

© The Author(s).

Publisher: University of Tehran Press

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Extended Abstract

Introduction

Housing is one of the main human needs, which is known as the basic biological need for humans. Sustainable housing refers to a wide range of opportunities to improve economic development, environmental protection, quality of life and social equality. It requires a detailed and comprehensive look to be able to address the various dimensions of security, in fact, as the discovery of the hidden connections between those dimensions at different levels. Among the effective factors in the security of every city are urban spaces and places, therefore, due to the increase of social anomalies in today's societies, it is necessary to examine social security and factors affecting it. Urban areas are a place to live and to know the sense of belonging to the place of its residents is one of the necessities of maintaining the quantity and quality of this population. For this reason, social security is considered as one of the development indicators, based on which the level of development of urban housing and even countries is evaluated. Therefore, in order to solve the problems of feeling insecure in urban housing and achieving sustainable urban development, examining the components of well-being, The comfort and safety of citizens, which is one of the basic goals of urban planning. Urban insecurity in different fields includes that part of anomalies that have emerged as a result of the emergence of urbanization and the social problems caused by them and cause structural and functional damage in the urban society at different levels. Results The preliminary data from the studied area shows that the building materials used in the construction are often of very low quality and due to the lack of attention to the executive instructions considering that the city of Nowshahr is exposed to many natural disasters such as floods and especially earthquakes. Housing is one of the important indicators to maintain the safety of the residents of the study area. For the reasons that were mentioned, it seems necessary to examine the issue of housing sustainability due to its importance and impact on life-financial security, etc. In other words, the need to live in a safe

environment in the study area is very important, which requires adaptation and interaction with the environment for the well-being of citizens, both mentally and objectively, according to the above-mentioned contents of this research. is to examine the set of factors that cause the stability of housing in social security in the study area

Methodology

The current research is applied in terms of type and descriptive-analytical in terms of method. Two library and field methods have been used to collect the required information. The statistical population of the research is Nowshahr city, which was determined based on Cochran's formula with an error of 0.05% of 384 questionnaires. A simple random method was used to distribute the questionnaire. It has been used to propose indicators using internal and external studies. The validity of the questionnaire items has been confirmed by the opinion of a number of academic researchers and its reliability has been calculated using Cronbach's alpha test to the extent of 0.75. In the analysis of the data obtained from the questionnaire, structural equations of laser (SEM) have been used. In fact, structural equation model is the Persian translation of Structural Equation Model, which is also called SEM for short. This method is a special causal structure between a set of latent variables and observable variables. Using the structural equation modeling method, the relationships between hidden variables can be investigated, as well as the measurement items of each hidden variable with the relevant variable. Lisrel software is used to perform the calculations of this method.

Results and discussion

The findings of the research show that among the 384 respondents, 15% are in the age group of 30-40 and 30% are married, gender is 79%, place of birth is 78%, and employment is 70.24% of the total respondents in this research, the largest age range is related to the age group of 33 up to 43 years old with 32.45% and the lowest age group is 20 to 35 years old with 0.8%;

Also, 17.5% were in the age group of 35 to 40 years old, 24.3% were between 45 to 55 years old, and 19.9% were over 65 years old. One of the presuppositions of using structural equation modeling using Lisrel software is the normality of the data. Therefore, in this research, the Kolmogorov-Smirnov test was used to check the normality of the research data. In conducting factor analysis, one must first ensure the appropriateness of the desired data for analysis (sample size and relationship between variables). For this purpose, KMO indices and Bartlett's test are used to verify the adequacy of the sample size. If the value of the KMO index is less than 0.6, the results of the factor analysis are not suitable for the data in question.

Conclusion

The purpose of this research was to study the role of sustainable urban housing in social security, and the results showed the positive impact of dimensions on household social security. The results of the descriptive findings show that 10 important factors play a role in the extreme fluctuations in housing prices in Nowshahr, which include things such as: lack of access to cheap housing for citizens, fluctuations in housing prices and household savings, construction fluctuations Housing, the role-creation of municipalities and the increase in housing prices, the role of builders in housing market fluctuations, the role of intermediaries and sellers in the housing market, income inequality and high housing prices, land prices and their effect on housing price fluctuations, the presence of brokers in the housing market. and the increase in housing prices and the lack of firm rules in determining housing prices and the prevalence of speculation

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

Authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of

the work declaration of competing interest none.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

بررسی نقش مسکن پایدار بر امنیت اجتماعی در شهرها مطالعه موردی شهر نوشهر

محمدعلی الهی چورن^۱، محمد تقی حیدری^۲، محمد اجزا شکوهی^۳، محبوبه ظفری^۴

- ۱- نویسنده مسئول، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. رایانامه: mohammadali68elahi@yahoo.com
- ۲- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه زنجان، زنجان ایران. رایانامه: mt.heydari@znu.ac.ir
- ۳- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. رایانامه: mhmrdhymrahma@gmail.com
- ۴- گروه جامعه‌شناسی، واحد شوشتر، دانشگاه آزاد اسلامی، شوشتر، ایران. رایانامه: zafarymahbobe@yahoo.com

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۰/۱۲/۱۴

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۱/۰۷/۱۵

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۰۷/۲۳

واژگان کلیدی:

امنیت اجتماعی،
مسکن پایدار،
شهر نوشهر.

موضوع مطالعات امنیت در مسکن مهم‌ترین موارد و معیارهای سنجش کیفیت در شهرها است و امنیت به‌عنوان یکی شاخص‌های اصلی کیفیت موردتوجه صاحب‌نظران بوده است. پژوهش حاضر از نظر نوع تحقیق کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی و تحلیلی، روش گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای و میدانی (مشاهده و پرسش‌نامه) و جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه خانوارهای شهر نوشهر می‌باشد. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر مشخص گردید. روایی متغیرهای تحقیق توسط اساتید دانشگاهی تأیید گردید. و پایایی پرسش‌نامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۵ محاسبه شده است. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از آمار توصیفی (میانگین و توزیع فراوانی) و آماری استنباطی در محیط نرم‌افزار لیزرال صورت گرفته است. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که بین شاخص‌های امنیت اجتماعی بر مسکن پایدار تأثیر مثبت و معناداری دارد. همچنین نتایج نشان‌دهنده آن بود که از بین شاخص‌ها، مسکن پایدار بر روی شاخص امنیت مالی دارای بیشترین تأثیر بوده به‌گونه‌ای که ۷۰/۴ درصد از واریانس متغیر امنیت مالی توسط متغیر مسکن پایدار مورد بررسی قرار می‌گیرد و این امر با مسکن به‌عنوان بستر سوداگری و کالای تجاری به صورت تجمیعی و «نگران» کننده به دلیل افزایش تسهیلات دریافتی مسکن و مازاد عرضه کمتر در واحدهای مسکونی ارزان‌قیمت و متوسط، پایداری اجتماعی مسکن را برای اقشار انبوه جامعه تحت‌تأثیر قرار دهد، اما در صورت وقوع سناریوهای بازگشت به شرایط پیش از برجام یا تشدید تحریم‌ها، افزوده‌شدن تقاضای سفته‌بازی و سرمایه‌ای به تقاضای مصرفی، افزایش تورم انتظاری در جامعه و افزایش قیمت درخواستی توسط عرضه‌کنندگان می‌تواند باعث افزایش قیمت مسکن حتی فراتر از سطح تورم عمومی در جامعه شود.

استناد: الهی چورن، محمدعلی؛ حیدری، محمدتقی، اجزاشکوهی، محمد، ظفری، محبوبه. (۱۴۰۲). بررسی نقش مسکن پایدار بر امنیت اجتماعی در شهرها مطالعه موردی شهر نوشهر. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۵ (۴)، ۵۱-۳۱.

<http://doi.org/10.22059/JHGR.2022.340079.1008459>

مقدمه

مسکن یکی از اصلی‌ترین نیازهای انسانی بوده که به‌عنوان نیاز زیستی اولیه برای بشر شناخته می‌شود. مسکن در زمره حساس‌ترین و اساسی‌ترین بخش‌ها در برنامه‌ریزی توسعه اقتصادی و اجتماعی است و به‌عنوان سرپناه اولیه و اساسی هر خانواده به شمار می‌آید (علیپور و همکاران، ۱۳۹۸: ۵۶). بی‌ثباتی مسکن یک مسئله جاری در تمام دوره‌ها در بسیاری از مراکز شهری در سطح جهان است (کالاتیدو، ۲۰۲۰: ۴۲). چنان‌که در مجمع عمومی سازمان ملل^۲ (UN) در سال‌های ۱۹۸۷، مسکن مناسب و امن را حق پایه‌ای و حیاتی انسان برای ایجاد زندگی انسانی مطرح می‌کنند مفهوم مسکن علاوه بر مکان فیزیکی، کل محیط مسکونی را نیز در برمی‌گیرد (یگانه و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۸۸). تضمین تسهیلات مسکن ایمن، مقرون‌به‌صرفه و کارآمد انرژی برای عموم مردم تا سال ۲۰۳۰ اهداف برجسته‌ای است که در اهداف توسعه پایدار^۳ سازمان ملل (سازمان ملل) مشخص کرده است (آداب و همکاران، ۲۰۲۰: ۸۵). بررسی شاخص‌های مسکن یکی از شیوه‌های گوناگون شناخت ویژگی مسکن است که می‌توان به کمک آن شاخص‌های مؤثر را در امر مسکن شناخت و هرگونه برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری را در مورد آن تسهیل کرد. تدوین برنامه‌ای جامع در بخش مسکن نیازمند شناسایی و تجزیه و تحلیل ابعاد و اجزای گوناگون مسکن است (شادی شکری یزدان‌آباد، ۱۳۹۸: ۲۰). همچنین در جهان‌بینی اسلامی اهمیت مسکن تا آن جایی است که تهیه مسکن به‌عنوان اساس استقلال اقتصادی و ریشه‌کنی فقر در جامعه تلقی می‌شود. این امر تأیید می‌کند که دولت‌ها به صورت قانونی مقام مسئول در جهت اطمینان‌دادن به شهروندان برای دسترسی کافی به مسکن مناسب هستند (رحمتی، ۱۳۹۶: ۴۴). مسکن خوب فقط به معنای وجود یک سقف بالای سر هر شخص نیست؛ بلکه مؤلفه‌های دیگری همچون فضای مناسب، امنیت، دسترسی فیزیکی، دوام، زیرساخت‌های اولیه، سازگاری با معیشت، بهداشت را در برمی‌گیرد (فتاحی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۴۱). و نشانگر رفاه عمومی جامعه است؛ این در حالی است که مسکن بد و نامطلوب منجر به پیامدهای زیان باری از قبیل بیماری‌ها، بی‌بند و باری‌ها، تباهی و فساد جوانان می‌شود (میری، ۱۳۹۵: ۴۴). اهمیت محیط‌های مسکونی شهری به‌عنوان سکونتگاه اصلی مردم، روبه‌روز در حال افزایش است. دوم اینکه، جمعیت زیادی در نواحی به‌شدت شهرنشین زندگی می‌کنند سرانجام محیط‌های شهری، نواحی هستند که در آن مردم با انواع مخاطرات محیطی همچون سروصدا، بو، آلودگی هوا، مخاطرات ایمنی خارجی، شلوغی و ازدحام، زباله و یا فقدان تسهیلات و خدمات مواجه می‌شوند. اثرات سوء این شرایط بر سلامتی انسان معمولاً آزرده‌گی نامیده می‌شود (هوشیاری و قادری، ۱۳۹۸: ۸). به‌طوری‌که، پایداری به‌عنوان یک مشکل اساسی در بسیاری از کشورها تبدیل شده است. در طول دو دهه گذشته، تحقیقات گسترده‌ای در مورد مسکن پایدار انجام شد که این امر الهام‌بخش مسیر معماری را تغییر می‌دهد دستیابی به مسکن پایدار با چهار بعد زیست‌محیطی، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی همراه است در واقع مسکن پایدار تلاش می‌کند که کیفیت همه‌جانبه زندگی شامل: اقتصاد، جامعه و محیط‌زیست را در نظر داشته باشد. از نظر زیست‌محیطی مسکن پایدار باید بوم‌محور باشد و از منابع طبیعی و بومی برای ساخت استفاده کند. از لحاظ اقتصادی مسکن پایدار باید هزینه‌های غیرمستقیم مثل حمل‌ونقل ساکنین را کاهش بدهد و به لحاظ اجتماعی مسکن پایدار باید مسائل اجتماعی، روان‌شناختی و جسمی ساکنین را مورد توجه قرار دهد (فنی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۳۸). مسکن پایدار به طیف وسیعی از فرصت‌ها برای بهبود توسعه اقتصادی، حفاظت از محیط‌زیست کیفیت زندگی و برابری

1Kakantido

2UN

3SDGS

4Adabre

اجتماعی اشاره می‌کند (فتاحی، ۱۳۹۹: ۸۹). امروزه با گسترش و پیچیده‌شدن جوامع، موضوع امنیت ابعاد گسترده و پیچیده‌ای به خود گرفته است، امنیت یکی از اصلی‌ترین عوامل پایداری جوامع امروزی به شمار می‌آید که با افزایش و پیچیدگی جوامع شهری شرایط تأمین این نیاز و برطرف کردن این مسئله نیز پیچیده‌تر شده است شناخت و کنترل امنیت در شهرها نگاه دقیق و همه‌جانبه‌ای را می‌طلبد تا بتواند ابعاد گوناگون امنیت را در واقع به‌عنوان کشف ارتباط‌های پنهان میان آن ابعاد در سطوح مختلف پردازد. از جمله عوامل مؤثر در امنیت هر شهر، فضاها و مکان‌های شهری هستند، فضاهای شهری عرصه‌هایی هستند که کنش‌ها و فعالیت‌های عمومی زندگی شهری در آنها به وقوع می‌پیوندد (احمدی دهکا، ۱۴۰۰: ۲۰). تأمین امنیت، یکی از دغدغه‌های همیشگی بشر در تمامی حوزه‌های زندگی بوده است (نظافتی و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۲). لذا با توجه به افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی در جوامع امروزی، بررسی امنیت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن ضروری می‌باشد. نواحی شهری مکانی است برای زندگی و زیستن که شناخت حس تعلق به مکان ساکنان آن از ضرورت‌های حفظ کمیت و کیفیت این جمعیت می‌باشد. (احمدی و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۷). یقیناً هر گونه اختلال در امنیت اجتماعی و بروز شرایط نگرانی ناشی از موقعیت‌های مخاطره‌آمیز از یک‌طرف باعث فزونی یافتن هزینه تعامل‌های اجتماعی می‌شود و از طرفی سلامتی جامعه را مورد تهدید قرار می‌دهد. باری بوزان از جان لاک^۱ نقل می‌کند که اصلی‌ترین مقصود انسان‌ها از این که خود را در دست دولت قرار می‌دهند، محفوظ ماندن دارایی‌هایشان می‌باشد. منظور از دارایی در این جا آزادی، امنیت سیاسی، حیات، امنیت جانی، فکری است (صالحی امیری و سیاح البرزی، ۱۳۹۵: ۵). از این جهت امنیت اجتماعی از جمله شاخص‌های توسعه محسوب می‌شود که بر اساس آن سطح توسعه‌یافتگی مسکن شهری و حتی کشورها ارزیابی می‌گردد؛ بنابراین برای حل مسائل احساس ناامنی مسکن شهری و دستیابی به توسعه پایدار شهری، بررسی مؤلفه‌های رفاه، آسایش و امنیت شهروندان که از اهداف اساسی برنامه‌ریزی شهری می‌باشد، اهمیت می‌یابد. ناامنی شهری در زمینه‌های مختلف، آن بخش از ناهنجاری‌هایی را در برمی‌گیرد که در نتیجه پیدایش شهرنشینی و مشکلات - اجتماعی ناشی از آنها پدیدار شده و در سطوح مختلف خود موجب آسیب‌های - ساختاری و کارکردی در جامعه شهری می‌شود (علوی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۵۲). نتایج اولیه از منطقه مورد مطالعه نشان می‌دهد که مصالح ساختمانی در ساخت‌وساز اغلب داری کیفیت بسیار پائین بوده و به علت عدم توجه به دستورالعمل‌های اجرایی طراحی مسکن نامناسب و به صورت تقلید از سبک ساخت‌وساز شهری بدون در نظر گرفتن اصول و ضوابط مهندسی مصالح منجر به کاهش عمر و آسیب‌پذیری ساختمان‌ها گردیده است و همین باعث شده که امنیت را از بعضی خانوارهای شهر نوشهر که مسکن پایدار ندارند را بگیرد و با توجه به اینکه شهر نوشهر در معرض بسیاری از سوانح طبیعی مانند سیل و به‌ویژه زلزله قرار دارد. مسکن یکی از شاخص‌های مهم برای حفظ امنیت ساکنان منطقه مورد مطالعه می‌باشد. بنا به دلایلی که ذکر گردید ضروری به نظر می‌رسد که مسئله پایداری مسکن بنا به اهمیت و تأثیری که در امنیت جانی - مالی و... دارد بررسی گردد. به عبارت دیگر نیاز به سکونت در محیطی ایمن در منطقه مورد مطالعه بسیار مهم بوده که خاص شهروندان در جهت رفاه چه به لحاظ ذهنی و چه در بعد عینی نیازمند سازگاری و تعامل با محیط خود می‌باشد. لذا اهمیت مفهوم امنیت در زندگی خانوارهای شهری به دلایلی از جمله راحتی تعامل و برخورد، تداوم یک زندگی مطلوب، آرامش ذهنی و مواردی از این قبیل که از مهم‌ترین عوامل رسیدن به آن توجه به شاخص‌های کیفی مسکن می‌باشد ضرورت این تحقیق را در منطقه مورد مطالعه فراهم آورده است. با توجه به مطالب فوق‌الذکر این تحقیق بر آن است تا مجموعه عواملی که در منطقه مورد مطالعه سبب پایداری مسکن در امنیت اجتماعی می‌شود را بررسی نماید. برخی

مطالعات متعددی صورت گرفته است که به شرح زیر می‌باشد

پورمحمدی و همکاران (۱۳۸۹)، در تحقیقی تحت عنوان بررسی و تحلیل پایداری و سرزندگی مناطق تبریز با تأکید بر امنیت شهری با نگرش جامعه‌شناختی به این نتیجه رسیده است که در مناطقی که مشارکت اجتماعی ساکنین در سطح بالایی قرار دارد، امنیت شهری و میزان جرایم شهری کم می‌باشد. هاشمی در سال ۱۳۹۰ در تحقیقی تحت عنوان امنیت و سلامت اجتماعی برند شهر اسلامی با رویکرد معماری مسکونی پایدار به این نتیجه رسیده است که نتایج و بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که معماری پایدار با هدف تأمین امنیت اجتماعی در رگرو تأمین امنیت مسکن و جایگزینی مناسب با الگوهای منحنی رابج کنونی می‌باشد.

یاری و هزار جریبی (۱۳۹۱) در تحقیقی تحت عنوان بررسی رابطه احساس امنیت و اعتماد اجتماعی در میان شهروندان (مطالعه موردی ساکنان شهر کرمانشاه به این نتیجه رسیده‌اند که بین ابعاد مختلف احساس امنیت و ابعاد اعتماد اجتماعی همبستگی مستقیم وجود دارد.

علوی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان ارزیابی عوامل مؤثر بر احساس امنیت در محلات شهری، مطالعه موردی: شهر یزد به این نتیجه رسیده است محله مسکن با $Q=1$ ، محله نعیم‌آباد با $Q=0.823$ ، محله شیخداد با $Q=0.449$ ، محله یزد بافت با $Q=0.270$ و محله خیرآباد با $Q=0$ به ترتیب در بهترین تا بدترین وضعیت از نظر احساس امنیت قرار دارند که در این بین محله مسکن در بهترین وضعیت و محله خیرآباد در بدترین وضعیت از نظر احساس امنیت هستند.

بسحاق و همکاران (۱۳۹۵)؛ در تحقیقی تحت عنوان تحلیلی بر نقش عوامل مؤثر بر پایداری مسکن در مناطق روستایی ایران (مطالعه موردی: دهستان ملاوی شهرستان پلدختر) به این نتیجه رسیده است که نتایج حاصل از طریق تجزیه و تحلیل‌های آماری در نرم‌افزار SPSS نشان می‌دهد که پنج عامل امکاناتی - رفاهی، اقتصادی، استحکام بنا، بهره‌وری و همساز با محیط‌زیست قادرند حدود ۸۲ درصد از واریانس متغیرهای تحقیق را تبیین کنند و توجه به این عوامل در برنامه‌ریزی مسکن پایدار ضروری به نظر می‌رسد

باقری (۱۳۹۷) در تحقیقی تحت عنوان مطالعه تطبیقی احساس امنیت در مناطق مرکزی و حاشیه نشین شهرستان ساری به این نتیجه رسیده است تفاوت معناداری میان ساکنین مناطق مرکزی و حاشیه نشین از نظر ۴ بعد احساس امنیت (امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت ناموسی، امنیت اجتماعی) وجود دارد.

چراغی (۱۳۹۷) در تحقیقی تحت عنوان تبیین میزان امنیت در محیط‌های شهری با تأکید بر رویکرد طراحی امنیت‌محور (نمونه موردی: محله شهر ری) به این نتیجه رسیده است که نتایج حاصل از تحقیق نیز به‌کارگیری نورپردازی مناسب، ایجاد مراکز جمعی، افزایش حس تعلق و هویت از طریق بالابردن کیفیت فضاها و ساماندهی فضاهای غیرقابل دفاع به‌عنوان اولویت‌های اول تا چهارم در ارتقای امنیت در محدوده مورد مطالعه شناخته شده است.

شبه پور و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی به‌عنوان سنجش احساس امنیت در بافت محلات شهری با استفاده از مدل کوپراس (مطالعه موردی: شهر اهواز) به این نتیجه رسیده است که بر اساس شاخص‌های ارزیابی، در قسمت غربی اهواز در منطقه ۲ محله ای بسیار زنده و پویا است وضعیت مناسبی دارد و برخوردارترین محله شهر اهواز است و در مقابل، در قسمت مرکزی شهر اهواز، از محلات منطقه ۱ و همچنین در قسمت غربی اهواز، از محلات منطقه ۶ وضعیت نامطلوبی به لحاظ امنیت شهری حکم‌فرما است و محروم‌ترین محله‌ها از لحاظ شاخص‌های احساس امنیت هستند.

علایی (۱۳۹۹) در تحقیقی تحت عنوان چار چوبی برای مؤلفه‌های پایداری اجتماعی مسکن بر مبنای تحلیل

محتوای پژوهش‌هایی مرتبط به این نتیجه رسیده است که ۵ مؤلفه (۱ امنیت اجتماعی ۲) مشارکت اجتماعی ۳) سرمایه/ تعاملات اجتماعی ۴) عدالت اجتماعی ۵) دسترسی به خدمات و حمل و نقل عمومی به صورت هم‌ارزش با خدمات سلامت/ تسهیلات بهداشت به ترتیب اهمیت در پایداری اجتماعی مسکن تاثیرگذار هستند.

محمدی و همکاران در سال ۱۳۹۹ در تحقیقی تحت عنوان تحلیل و بررسی امنیت اجتماعی در مناطق شهری با مدل سازی معادلات ساختاری (مطالعه موردی: شهر اردبیل) به این نتیجه رسیده‌اند که رابطه معناداری بین امنیت اجتماعی و مناطق شهری وجود دارد.

مایانی و آخوندی (۱۴۰۰) در تحقیقی تحت عنوان عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی (مورد مطالعه: شهرستان دامغان) به این نتیجه رسیده است که می‌توان با بسط و گسترش کنترل اجتماعی به وسیله پلیس جامعه محور و ایجاد ارتباط با شهروندان و مشارکت ایشان و همچنین ارتقای سطح نشاط اجتماعی، احساس امنیت اجتماعی را افزایش داد. احمدی و مهرداد جو در سال (۱۴۰۱) در تحقیقی تحت عنوان بررسی اهمیت احساس امنیت کیفیت فضاهای شهری و عوامل مؤثر بر آن؛ مطالعه موردی: پیاده‌راه مرکزی شهر همدان و محلات پیرامون به این نتیجه رسیده‌اند که احساس امنیت به عنوان متغیر مستقل با متغیرهای بی‌نظمی اجتماعی، درک از بروز جرائم و بزهکاری، نظارت اجتماعی، فعالیت‌ها - کاربری‌ها، حمایت اجتماعی و ریسک اعتماد کردن همبستگی معنی‌داری دارد. بوروویس^۱ (۲۰۱۹) ارزیابی اثرات مأموران انتظامی بر احساس امنیت شهروندان به این نتیجه رسیده است که رابطه معناداری بین احساس امنیت شهروندان و نیروی نظامی وجود دارد.

آزینا و همکاران (۲۰۲۱) ارزیابی ذهنی خانوارهای شهری بر روی ویژگی‌های نشان‌دهنده قابلیت مسکن پایدار به این نتیجه رسیده است که حال حاضر نگرانی‌های مقرون به صرفه مسکن در مناطق شهری نیجریه را نمی‌توان به طور محدود با ویژگی‌های مالی تعریف کرد. یافته‌های ما اطلاعات برجسته‌ای را در اختیار سیاست‌گذاران و ذی‌نفعان قرار می‌دهد که می‌تواند به ارائه پایدار برنامه‌های مسکن ارزان قیمت کمک کند.

کلانتیتور^۲ (۲۰۲۱)؛ ناامنی مسکن: نیاز و امکان سنجی مسکن پایدار در استرالیا به این نتیجه رسیده است که یافته‌های مطالعه موردی نشان داد که مدل مسکن موجود به شرایط بی‌عدالتی فضایی و ناپایداری شهری کمک می‌کند.

آتیا و همکاران (۲۰۲۱)؛ در تحقیقی تحت عنوان رتبه‌بندی مسکن پایدار دانشجویان در اروپای غربی با استفاده از مدل تصمیم‌گیری چندمعیاره به این نتیجه رسیده است که ۴۴ شاخص در مسکن پایدار دانشجویی شناسایی گردید.

آلویز^۳ (۲۰۲۰)؛ در تحقیقی تحت عنوان مقایسه تطبیقی در برنامه‌ریزی مسکن پایدار ارزان قیمت (مطالعه موردی انگلیس و پرتغال) به این نتیجه رسیده است که در پذیرش تعهدات برنامه‌ریزی برای مسکن ارزان قیمت نتیجه دلایل مختلف اما وابسته به هم است.

اکثر پژوهش‌های رویکرد جامع به مسئله نداشته و تأکید بر شاخص‌های مسکن پایدار و امنیت اجتماعی به صورت ترکیبی نداشته‌اند و پیامد این امر می‌توان نگاه تک‌بعدی و تحلیل تنها برخی از زوایای مسکن پایدار از سوی مؤسسات، نهادها و پژوهشگران دانست. از این رو با توجه به کاستی‌های موجود در تحقیقات انجام شده، مطالعه حاضر بر آن است تا در چارچوب جامع‌تر، به ارزیابی نقش مسکن پایدار بر امنیت اجتماعی در شهر نوشهر پرداخته شود. لذا اهمیت بررسی این

1Borovec

2Azinia

3klantido

4Atia

5Alvez

موضوع را می‌توان در دو محور عمده خلاصه نمود: ارزش نظری و ارزش عملی. ویژگی نظری این مطالعه کمک به پیشرفت تخصصی و افزودن بر ادبیات علمی موضوع و برنامه‌ریزی مسکن با تأکید بر امنیت اجتماعی می‌باشد، زیرا تاکنون در زمینه فوق بررسی‌های بنیادین صورت پذیرفته است و به تبع آن در کشور ما نیز این موضوع تاکنون چندان مورد بررسی و توجه پژوهشگران و برنامه‌ریزان قرار نداشته است. ارزش عملی پژوهش نیز به نوبه خود در تغییر، بهبود و اصلاح روش‌ها و الگوهای مواجهه با برنامه‌ریزی مسکن با رویکرد امنیت اجتماعی خواهد بود.

مبانی نظری

امنیت

یکی از مفاهیم با اهمیت، پیچیده و جدید در دنیای امروز و در بسیاری از مباحث سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، موضوع امنیت است. مفهوم امنیت به دفاع از خود، خانواده، دوستان و اموال گفته می‌شود. معنای لغوی امنیت نیز عبارت است از رهایی از خطر یا مخاطرات و یا لطمات، ایمنی روانی، رهایی از هراس یا ترس، مشوش نبودن، نبودن احتمال ناکامی، چیزی که اطمینان و ایمنی می‌دهد به طوری که، مفهوم امنیت کاملاً روشن، شفاف و دارای نمودهای عینی به نظر می‌رسد؛ اما تعریف مفهومی این اصطلاح کاملاً مناقشه‌آمیز است برخی نیز معتقدند امنیت با تعریف مفهوم مخالف آن یعنی ناامنی و بیان شاخص‌های وضعیت فقدان امنیت نیز قابل درک می‌باشد (فنی و کمانگر، ۱۳۹۹: ۱۶۶).

امنیت در نواحی شهری به عوامل متعددی بستگی دارد این عوامل با توجه به ابعاد متنوع امنیت اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی، نظامی) می‌تواند زمینه‌ای برای پژوهش‌هایی بنیادین با کاربردی باشد. از دیدگاه دورکیم امنیت جامعه در پرتو همبستگی تأمین می‌گردد و همبستگی اجتماعی عامل حفظ جامعه از خطرات و آسیب‌هاست. (حیدرنژاد، ۱۳۹۹: ۱۹۵). اکثر صاحب‌نظران برآنند که امنیت مفهومی بیرونی و عینی است و احساسی امنیت مفهومی درونی و ذهنی؛ به عبارتی، امنیت؛ یعنی فقدان عوامل تهدیدکننده فرد و احساس امنیت به معنای وجود احساس درونی ناامنی است. در این زمینه می‌توان خاطر نشان کرد که احساس امنیت می‌تواند با امنیت واقعی تناسب داشته باشد یا نداشته باشد. یعنی در شرایطی که امنیت عینی وجود نداشته باشد، فرد احساس امنیت داشته باشد یا اینکه عوامل ایجادکننده امنیت واقع وجود داشته، اما فرد احساس امنیت نداشته باشد. امنیت در مفهوم عینی آن، اندازه‌گیری فقدان تهدید علیه ارزش‌ها و در مفهوم ذهنی به فقدان احساس ترس از اینکه چنین ارزش‌هایی مورد حمله قرار خواهد گرفت (احدنژاد، ۱۳۹۴: ۵۹). بنابراین اگر این نیاز در سطوح مختلف بنا به عللی پاسخ مثبت دریافت نکند فرد را دچار تنش و اضطراب می‌کند و حضور کم‌رنگ وی را در جامعه به دنبال خواهد داشت (زنگنه، ۱۴۰۰: ۱۳۲).

در ارتباط با گفتمان‌های موجود پیرامون امنیت می‌توان به دو مورد سلبی و ایجابی اشاره کرد. در گفتمان کلاسیک امنیت بر اساس نوعی رویکرد سلبی مبنی بر فقدان تهدید دلالت داشت و تعریف امنیت ابتدا در وجه سلبی مورد توجه بود؛ در گفتمان مدرن، فقدان تهدید زمانی معنادار است که یک کشور از توانایی و قدرت مقاومت و پیروزی در جنگ و فراتر از این از قدرت بازدارندگی با مقابله به مثل برخوردار باشد (علیپور و خاکپور، ۱۳۹۸: ۶۶۰). امنیت حالت فراغت نسبی از تهدید یا حمله و یا آمادگی برای رویارویی با هر تهدید و حمله را گویند. امنیت از ضروری‌ترین نیازهای یک جامعه است. امنیت در گفتمان سلبی بر نبود خطر و تهدیدات استوار است. ولی امنیت در گفتمان ایجابی به تأمین و تضمین آسایش و آسودگی نظر دارد. مفهوم‌های مرتبط با امنیت در فارسی کلاسیک با واژه‌های زینهار و زینهار می‌شود. به زعم مازلو، پس از نیازهای زیستی، امنیت دومین نیاز اساسی انسان است و در صورتی که احساس امنیت به صورت رضایت بخش فراهم نگردد، سایر نیازها با مشکل و اختلال مواجه می‌گردند (ایمانی و خواجهی، ۱۳۹۷: ۱۶۷).

امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی توسط اندیشمندان مکتب کپنهاک را فراهم کرد و از آن پس این مفهوم وارد مطالعات راهبردی شد. آگوست کنت در تحلیل خود از وضعیت امنیت و ناامنی، به بررسی عواملی می‌پردازد که در روند تحول طبیعی جوامع اختلال ایجاد کرده و استقرار مرحله اثباتی را به تعویق می‌اندازد. از دید وی، امنیت فکری وجهی از امنیت اجتماعی است که در واقع جامعه برای دستیابی به نظم اجتماعی پایدار نیازمند تبادل افکار و عقاید در شرایط آرام و بدون دغدغه و هراس است که این امر در گرو امنیت فکری است (خلجی، ۱۴۰۰: ۹۲). سبقت، امنیت اجتماعی را به معنی حفظ جان، مال، آبرو و موقعیت‌های اجتماعی شخص از جانب عوامل اجتماعی می‌داند، یعنی از جانب افراد دیگر، سایر گروه‌ها و حکومت و قانون، جان و مال و آبرو و موقعیت اجتماعی فرد مورد تهدید قرار نگیرد. به این ترتیب، امنیت اجتماعی عبارت است از حالت فراغت همگانی از تهدیدی که کردار غیرقانونی دولت با دستگاهی، یا فردی، یا گروهی در تمام یا بخشی از جامعه پدید می‌آورد (پسنده، ۱۴۰۰: ۵۰). گیدنز بیان می‌کند که احساس امنیت در نگرش افراد از ویژگی‌هایی چون ۱- ذهنی بودن برخوردار است و مهم‌تر از عینی بودن است؛ ۲- قابلیت تعریف بر اساس بودونبود خطر ۳- فرایندی است که در طول زمان در جریان است و بر اساس خطرپذیری هر لحظه متفاوت است؛ ۴- این پدیده ضمن اطمینان به شناخت، بعد هستی‌شناختی را سر و سامان داده و پایه و بنیان وجود آدمی را درمی‌نوردد (شریتیان و عمرانی، ۱۴۰۰: ۴۰). بدین لحاظ امنیت اجتماعی از چهار شاخص به شرح زیر تقسیم می‌شود

۱. امنیت جانی: احساس فرد برای حفاظت سلامت و زندگی خود در مقابله با تهدیدات بیرونی اعم از اجتماعی، محیطی و بهداشتی است که وجود و کیفیت سلامتی او را به خطر می‌اندازند
۲. امنیت مالی: تضمین دارایی‌های افراد از سرقت و اطمینان خاطر است که از تأمین نیازهای مادی و مالی خانواده حاصل می‌شود.
۳. امنیت عاطفی: اطمینان از اینکه دیگران ما را دوست دارند و در غم و شادی ما شریک هستند (مقصودی و شمس‌الدینی، ۱۳۹۵: ۱۲۸).

۴. امنیت شغلی: امنیت شغلی عبارت از احساس داشتن یک شغل مناسب و اطمینان از تداوم آن در آینده و فقدان عوامل تهدید کننده شرایط مناسب کاری در آن شغل (الهی چورن و همکاران، ۱۴۰۰: ۷۱).

مسکن

مسکن و تأمین سرپناه از ضروری‌ترین نیازهای بشر و جزء پرهزینه‌ترین و مشکل‌ترین آنها می‌باشد. اهمیت این کالا تا جایی می‌باشد که از این نیاز در کنار خوراک و پوشاک به عنوان نیازهای اصلی انسان نام برده می‌شود. تأمین مسکن مناسب علاوه بر نقش آن به عنوان سرپناه، باعث ثبات و همبستگی خانواده و کاهش میزان بزهکاری و ازهم‌گسیختگی اجتماعی می‌شود. مسکن عنصر اصلی جامعه‌پذیری افراد نسبت به جهان بوده و کالایی کلیدی در سازمان اجتماعی فضا است و در شکل‌گیری هویت فردی، روابط اجتماعی و اهداف جمعی افراد نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای دارد (پورمحمدی، ۱۳۹۳: ۸۸). از این رو امروزه مسکن نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری شهرها داشته و دارد، در عین حال از لحاظ شاخص‌های مختلف دچار مشکلات عدیده‌ای شده است. از طرف دیگر شایان ذکر است که مناسب بودن مسکن از ابعاد مختلف، نقش مهمی در آسایش روحی و روانی ساکنان شهر دارد؛ بنابراین، شناخت شاخص‌های مسکن مناسب و تلاش در جهت تحقق سکونتگاه مطلوب، امری مهم در بحث مدیریت بحران شهری است (تقیلو و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۳).

حق داشتن مسکن مناسب یکی از اساسی‌ترین رکن‌های حقوق بشر است. طبق بیانیه «کمیته حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی سازمان ملل متحد، حق مسکن به معنای برخورداری همه انسان‌ها از حق زیست در محیطی امن و آرام. با حفظ عزت و کرامت انسانی است (ایزدی و محمودزاده، ۱۳۹۴: ۴). اصل ۳۱ قانون اساسی بیان می‌کند، برخورداری از مسکن مناسب حق هر فرد و خانواده ایرانی است. در راستای اجرای این قانون، دولت موظف به تأمین مسکن شهرها و با اولویت‌دهی به مناطق محروم می‌باشد در هرم مازلو، اولویت اول به مسکن اختصاص داده شده است. اهمیت مسکن در تولید ناخالص داخلی در اغلب کشورها، بیش از نیمی از تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی را شامل می‌شود که در آن سهم مسکن به‌تنهایی حدود ۲۰ تا ۵۰ درصد است (بهرامی، ۱۳۹۷: ۱۱۵). بیشتر نوسانات قیمت مسکن، از نوسان قیمت در مناطق شهری ناشی می‌شود؛ بنابراین بررسی علل نوسانات قیمت مسکن شهری، درک ما را در مورد رابطه بین بازار مسکن و اقتصاد کلان افزایش خواهد داد در سطح خرد، مسکن بزرگ‌ترین مؤلفه ثروت اغلب خانوارها است. در حقیقت برای اغلب خانوارها، مهم‌ترین معامله مالی، خرید مسکن است (بریتو و پریرا، ۲۰۰۲: ۱۱۲). همچنین ساخت یک واحد مسکونی، بخش مهمی از مخارج خانوار یا حتی بهتر بگوییم کل ثروت خانوار را شامل می‌شود بررسی وضعیت مسکن از دو بعد اقتصادی و اجتماعی حائز اهمیت است. مسکن از دیدگاه اقتصادی، یک کالای اقتصادی است و سرمایه‌گذاری در بخش مسکن به طور مستقیم اشتغال و درآمد ملی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. همچنین مسکن از دیدگاه اجتماعی برآوردکننده یک نیاز اجتماعی است؛ بنابراین بررسی تحولات بخش مسکن و سیاست‌ها و رویکردهای اتخاذ شده مربوط به آن می‌تواند تبیین‌کننده وضعیت و راهنمای عاملین بخش مزبور باشد (قادری و ایزدی، ۱۳۹۵: ۶۶). لذا بازار مسکن بر سیستم مالی اثر ساختاری و سیکلی دارد. اندازه بازار از نظر ساختاری باعث ایجاد اختلال در خدمات مالی داخلی می‌شود و از لحاظ سیکلی افزایش مقدار تأمین مالی، خطر پرداخت‌نشدن تسهیلات مسکن از طرف خریدار را ایجاد می‌کند و بر ترانزنامه بانک اثر منفی می‌گذارد این فرایند مبین اثر مسکن بر سیستم مالی است که با نام کانال بازار مالی نیز از آن یاد می‌شود. کی از ویژگی‌های بازار مسکن، اثر تورمی آن بر سطح عمومی قیمت‌ها در اقتصاد است؛ به این صورت که اگر افزایش قیمت مسکن ناشی از افزایش پرداختی به عوامل تولید باشد، افزایش هزینه‌ها را به همراه دارد و رشد هزینه‌ها منجر به افزایش سطح تورم خواهد شد (پناهی، ۱۳۹۴: ۴). بنابراین مسکن پایدار مجموعه روابط پیچیده‌ای دوسویه بین پایداری و مسکن است که توسط سیاست‌های مسکن پایدار موردتوجه قرار گرفته است این سیاست‌ها به گستره‌ای از شرایط بنیادی دستیابی به پایداری یعنی ابعاد چهارگانه: زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی توجه دارد (احدنژاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۴۵). به‌عبارت‌دیگر مسکن پایدار مسکنی است که نیازهای زیستی نسل کنونی را بر مبنای کارایی منابع طبیعی انرژی برآورده ساخته و درعین‌حال محلاتی جاذب و ایمن را ضمن توجه به مسائل اکولوژیکی، فرهنگی و اقتصادی ایجاد نماید مفهوم مسکن پایدار بدان معنی نیست که مسکن برای همیشه باقی خواهد ماند، بلکه تنها بدان معنی است که مواد، انرژی، آب مصرفی و از طریق کاهش‌دادن داده مصرفی برای حفظ اقتصاد بشری مرتبط با ساخت‌وساز و استفاده از ساختمان بر پایداری‌پذیری اشغال کره زمین توسط انسان کمک خواهد کرد (طهماسبی، ۱۳۹۹: ۲۵۸).

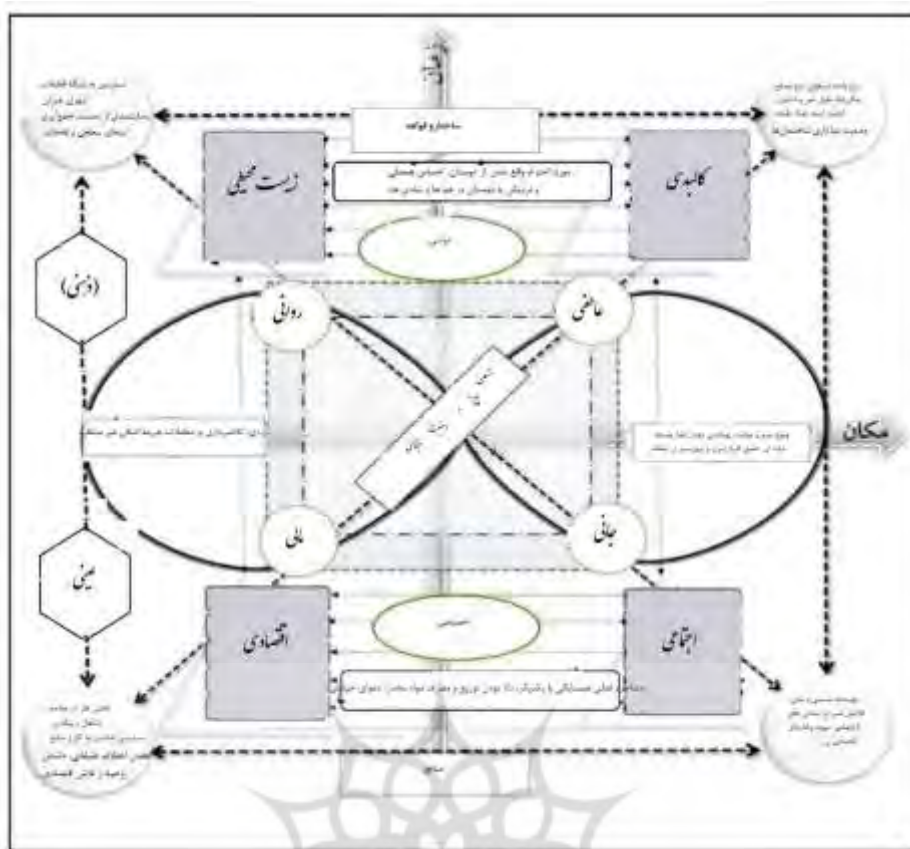
مسکن پایدار و امنیت اجتماعی

انسان‌ها نیازهایی دارند. امنیت یکی از نیازهای مهم بشر است که نقش مهمی در سعادت و سلامت روحی او و جامعه دارد و مسکن جز نیازهای اساسی انسان، بعد از خوراک و پوشاک است. چنان که در طبقه بندی نیازهای مازلو، امنیت در درجه دوم اهمیت و پس از نیازهای فیزیولوژیک قرار گرفته است؛ اما این نیاز به دلیل رشد فزاینده تقاضای مسکن در اثر

افزایش جمعیت و شهرنشینی دهه های معاصر در ایران که باعث شده است حجم ساخت و ساز مسکن به بیشینه خودش برسد و همچنین نگاه یک سویه به آنها، تبدیل به مشکلی جدی گردیده است؛ زیرا با این اوصاف، الگوی تولید مسکن تغییر یافته و این امر سبب کاهش کیفیت مسکن شده است. بنابر این، از امنیت آنها کاسته شده است و ظرفیت جرم خیزی در فضاهای مسکونی و ترس از وقوع جرم در ساکنین این مناطق افزایش یافته است. توجه نکرد (اکبر شاهی و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۵). موضوع مطالعات امنیت در مسکن مهم ترین موارد و معیارهای سنجش کیفیت در شهرها است و امنیت به عنوان یکی شاخص های اصلی کیفیت مورد توجه صاحب نظران بوده است در سنجش امنیت معیار ساکنین شهر با عدم اضطراب و هراس آنها از تأسیسات راه ها، اتفاقات غیر مترقبه، ساختمان ها، که امکان وقوع جرم در شهر را میسر می کند مورد ارزیابی قرار می گیرد هر کدام از محیط ها به منظور افزایش درصد امنیت ساکنین از راهکارهای متفاوتی استفاده کرده اند که به نوبه خود باعث تغییر در بافت های مسکونی شده است. امنیت محیط مسکونی دارای پارامترهای گوناگونی است که از آن جمله می توان به مفاهیم اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، مذهبی و دینی در کالبد شهر اشاره کرد در واقع امنیت در زمره اهداف، منافع و ارزش های اصولی و پایدار جامعه است (روشن فکر جورشری و همکاران، ۱۳۹۹: ۸۹). بنابراین امنیت در مسکن به تبع امنیت فردی امنیت اجتماعی را نیز به دنبال دارد و مهمترین مسؤلیت معماری پایدار در شهرسازی اسلامی شناخت نیازهای آدمی مرتبط با عوامل تشویش زا و رفع آن می باشد (هاشمی، ۱۳۹۰: ۲۴).

جدول ۱. نظریات حاکم بر تحقیق

نظریه بوزان	مسعود چلبی	گاتسولی
بوزان امنیت اجتماعی را به حفظ مجموعه ویژگی هایی ارجاع می دهد که بر مبنای آن افراد خود را عضو یک گروه خاص قرار می دهند؛ به عبارت دیگر امنیت اجتماعی معطوف به جنبه های زندگی شخص است که هویت او را تضمین می کند. از نگاه بوزان امنیت اجتماعی به قابلیت حفظ الگوهای سنتی زبان، فرهنگی، مذهب، هویت، عرف ملی با شرایط قابل قبول از تحول مربوط است. در واقع بوزان و ویور امنیت را حالت فراغت از تهدید هویت جمعی و گروهی تلقی می کنند (کفاشی، ۱۳۹۷: ۴۶).	چلبی نیز چهار علقه افضل و عام را برای انسان در نظر می گیرد که عبارت اند از: علقه شناختی، علقه مادی، علقه اجتماعی و علقه امنیتی. علقه امنیتی در حقیقت انسان را موجودی هدفمند بالقوه مضطرب می داند که در پی حفظ آرامش و صیانت خود در ارتباط با محیط های اثباتی و اجتماعی و درصدد رسیدن به اهدافش است. او همچنین برای علقه امنیتی چهار بعد اساسی قایل است که عبارت اند از:	در تبیین نظم اجتماعی بر توجه به نیازهای اساسی، مانند مسکن و درآمد، و ظرفیت فردی از جمله فرصت های شغلی متنوع و امکانات و برنامه های تفریحی، فرهنگی و اوقات فراغت مناسب با حداقل هزینه، و ظرفیت های اجتماعی، همچون هویت، مشارکت و وجود مکان هایی به منظور برگزاری فعالیت های هنری و اجتماعی در جهت توسعه سازمان های اجتماعی و تقویت تعادل بین آنها تأکید دارد. وی همچنین به منظور اثرگذاری ظرفیت های فردی و جمعی، چهار اصل برابری و عدالت اجتماعی، تعادل اجتماعی، امنیت و سازگاری را معرفی می نماید (آقا رحیمی و همکاران، ۱۴۰۱: ۶۰).
	۱- امنیت مالی؛ ۲- امنیت جانی؛ ۳- امنیت گروهی؛ ۴- امنیت فکری (شیخی و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۴).	

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر نوع کاربردی و به لحاظ روش، توصیفی - تحلیلی است. برای گردآوری اطلاعات موردنیاز از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است جامعه آماری تحقیق شهر نوشهر می‌باشد، که بر اساس فرمول کوکران با خطای ۰/۰۵ درصد ۳۸۴ پرسش‌نامه مشخص شد. برای توزیع پرسش‌نامه از روش تصادفی ساده استفاده گردید. برای مطرح کردن شاخص‌ها با استفاده از مطالعات داخلی و خارجی در جدول ۱ شاخص اشاره شده است. روایی گویه‌های پرسش‌نامه با نظر تعدادی از محققان دانشگاهی تأیید شده و پایایی آن نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ به میزان ۰/۷۵ محاسبه شده است. در تحلیل داده‌های حاصل از پرسش‌نامه از معادلات ساختاری لیزرال SEM استفاده شده است. در واقع مدل معادلات ساختاری ترجمه فارسی Structural Equation Model است که به اختصار SEM نیز نامیده می‌شود. این روش یک ساختار علی ویژه بین مجموعه‌ای از متغیرهای پنهان و متغیرهای مشاهده‌پذیر است. با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری روابط بین متغیرهای پنهان با یکدیگر و نیز گویه‌های سنجش هر متغیر پنهان با متغیر مربوط قابل بررسی است. برای انجام محاسبات این روش از نرم‌افزار لیزرل استفاده می‌شود (پاشازاده، ۱۳۹۸: ۱۱۰).

جدول ۲. مولفه‌های تحقیق

ابعاد	
اقتصادی	کاهش فقر در جامعه، اشتغال و بیکاری، دسترسی‌نداشتن به کار و منابع، کاهش اختلاف طبقاتی، داشتن روحیه و تلاش اقتصادی، بهبود وضعیت درآمد خانواده، افزایش بهره‌وری اقتصادی
اجتماعی	تهدیدات جسمی و جانی، افزایش صبر در سختی‌های اجتماعی، بهبود رفتارهای اجتماعی، حمایت خانواده، کاهش خشونت و پرخاشگری اجتماعی، حفظ همبستگی و اتحاد بین گروه‌های اجتماعی داشتن خانواده سالم در جامعه، توجه به حفظ ارزش‌های بنیادین گروه‌های اجتماعی، حفظ مذاهب خاص توسط گروه‌های اجتماعی، داشتن جامعه سالم، دفاع از حقوق زنان، حفظ حرمت جایگاه زن در اجتماع، کاهش جرم و جنایت و فساد اخلاقی، بی‌اعتمادی، از دست دادن آبرو و ارزش‌های اخلاقی
کالبدی	نوع واحد مسکونی، نوع مصالح به کاررفته، طول عمر ساختمان، کیفیت ابنیه، تعداد طبقات، وضعیت ناکارایی ساختمان‌ها، واحدهای مسکونی دارای پروانه ساختمانی
زیست‌محیطی	دسترسی به شبکه فاضلاب شهری، میزان رضایتمندی از وضعیت جمع‌آوری آب‌های سطحی و فاضلاب، وضعیت جمع‌آوری و دفع زباله در محله، نحوه قرارگیری ساختمان از نظر سایه‌اندازی، اشرافیت، محصوریت و...، امنیت مسکن در برابر بلایا و خطرات طبیعی، میزان رضایتمندی از چشم‌اندازهای قابل‌رؤیت، میزان رضایتمندی از سکوت و آرامش صوتی در محله، میزان سازگاری مسکن با کاربری‌های اطراف، وضعیت قرارگیری مسکن از نظر دوری و نزدیکی به مراکز خطرناک، کیفیت هوا در محله، میزان تراکم آلاینده‌های هوا در محله در روزهای آلوده، دسترسی به نزدیک‌ترین فضای سبز محل سکونت با پای پیاده، دسترسی به نزدیک‌ترین فضای باز محل سکونت با پای پیاده، فاصله محل سکونت با نزدیک‌ترین پارک با پای پیاده
امنیت عاطفی	مورداحترام واقع شدن از دوستان، احساس همدلی و نزدیکی با دوستان در غم‌ها و شادی‌ها،
امنیت جانی و فیزیکی	وقوع جرم و جنایت، بهداشتی نبودن غذا، تصادف جاده‌ای، حضور افراد شرور و تروریسم در منطقه، آتش‌سوزی در منطقه
امنیت مالی	دزدی، کلاهبرداری در معاملات، هزینه اضافی غیرمنتظره
امنیت رفتاری	مشاجره اهالی همسایگی با یکدیگر، بالا بودن توزیع و مصرف مواد مخدر، دعوی خیابانی

منبع: (کریمی، ۱۳۹۲: ۲۱)؛ (محمود زاده و همکاران، ۱۳۹۹: ۷۴). ایزدخواستی و همکاران (۱۳۹۷)، زیاری و همکاران (۱۳۸۹)، جعفری صمیمی و همکاران (۱۳۸۶)، آرشین و همکاران (۱۳۹۶)؛ شریبتیان و همکاران (۱۴۰۰)

محدوده مورد مطالعه

نوشهر یکی از شهرهای استان مازندران می‌باشد جمعیت این شهر بر طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ برابر با ۴۹/۵۷۴ نفر بوده است نوشهر در طول جغرافیایی ۵۱،۵۳ درجه شمالی ۳۶،۳۹ درجه شرقی قرار دارد شهرستان نوشهر با کیلومتر وسعت، حدود ۷/۲ درصد کل مساحت استان مازندران را به خود اختصاص داده است. این شهر در غرب استان قرار گرفته و از شمال به دریای خزر، از شرق به نور، از جنوب به رشته‌کوه البرز و شهرستان‌های نور و چالوس و از مغرب به شهرستان چالوس محدود می‌شود. (دیوسالار، ۱۳۹۶: ۸۷).

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

یافته‌ها

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که از میان ۳۸۴ پاسخگو، ۱۵ درصد در گروه سنی ۳۰-۴۰ و ۳۰ درصد متأهل، جنسیت ۷۹ درصد محل تولد ۷۸ درصد همچنین اشتغال ۷۰/۲۴ درصد بوده اند از مجموع پاسخ دهندگان در این پژوهش بیشترین بازه سنی مربوط به گروه سنی ۳۳ تا ۴۳ سال با ۳۲/۴۵ درصد و کمترین گروه سنی مربوط به سن‌های ۲۰ تا ۳۵ سال با ۰/۸ می‌باشد؛ همچنین ۱۷/۵ درصد در گروه سنی ۳۵ تا ۴۰ سال، ۲۴/۳ بین ۴۵ تا ۵۵ سال، ۱۹/۹ درصد بالاتر از ۶۵ سال قرار داشته‌اند. توزیع پاسخگویان به سؤالات تحقیق برحسب تحصیلات نشان‌دهنده آن بود که بیشترین درصد نمونه آماری پژوهش دارای تحصیلات دانشگاهی بودند. یکی از پیش‌فرض‌های استفاده از مدل سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار لیزرل نرمال بودن داده‌ها است. از این‌رو در این پژوهش به‌منظور بررسی نرمال بودن داده‌های پژوهش از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. نتایج به شرح جدول ۳ نمایش داده شده است. با عنایت به نتایج مندرج در جدول ۳، باتوجه‌به اینکه در سطح اطمینان ۹۵ درصد، مقدار آماره و مقادیر سطح معنی داری بیشتر از ۰/۰۵ است، فرض نرمال بودن توزیع داده‌های پژوهش پذیرفته می‌شود.

جدول ۳. آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها

متغیرها	سطح معناداری	آماره K-S	وضعیت توزیع
اجتماعی	۰/۰۸۵	۰/۸۸۹	نرمال
اقتصادی	۰/۰۷۶	۰/۷۱۱۵	نرمال
کالبدی زیست‌محیطی	۰/۲۳۵	۰/۹۵۰	نرمال
مسکن پایدار	۰/۰۹۴	۰/۹۲۰	نرمال
احساس امنیت خانوار	۰/۰۷۳	۰/۸۴۰	نرمال

در انجام تحلیل عاملی، ابتدا باید از مناسب بودن تعداد داده‌های موردنظر برای تحلیل (اندازه نمونه و رابطه بین متغیرها) اطمینان حاصل نمود. برای این منظور از شاخص‌های KMO و آزمون بارتلت برای تأیید کفایت اندازه نمونه استفاده می‌شود. در صورتی که مقدار شاخص KMO از ۰/۶ کمتر باشد، نتایج تحلیل عاملی برای داده‌های موردنظر چندان مناسب نیست. اگر چنانچه مقدار سطح معنی‌داری آزمون بارتلت کمتر از ۰/۰۵ باشد، تحلیل عاملی برای شناسایی ساختار(مدل عاملی) مناسب است. نتایج محاسبه شاخص‌های موردنظر در جدول ۴ نشان‌دهنده شده است. باتوجه‌به اینکه مقدار شاخص KMO بیشتر از ۰/۶ و عدد معناداری آزمون بارتلت کمتر از ۰/۰۵ است، می‌توان گفت که داده‌های جمع‌آوری شده برای تحلیل عاملی مناسب می‌باشند.

جدول ۴. شاخص KMO و آزمون بارتلت

شاخص KMO	۰/۸۷۶
Approx. Chi-Square (مقدار آماره آزمون بارتلت)	۱۶۷۴/۰۷۹
آزمون بارتلت	درجه آزادی
Sig (سطح معنی‌داری)	۰/۰۰۰۱

در مدل‌های معادلات ساختاری لازم است تا دو مدل مورد آزمون قرار گیرند. مدل اول، شامل مدل اندازه‌گیری برای متغیرهای پژوهش است. مدل اندازه‌گیری، نشان‌دهنده بارهای عاملی متغیرهای مشاهده شده برای هر متغیر مکنون است. مقادیر بار عاملی گویه‌های مربوط به هر کدام از متغیرها بیشتر از ۰/۴ بوده و مدل اندازه‌گیری مورد تأیید قرار می‌-

گیرد (جدول ۴).

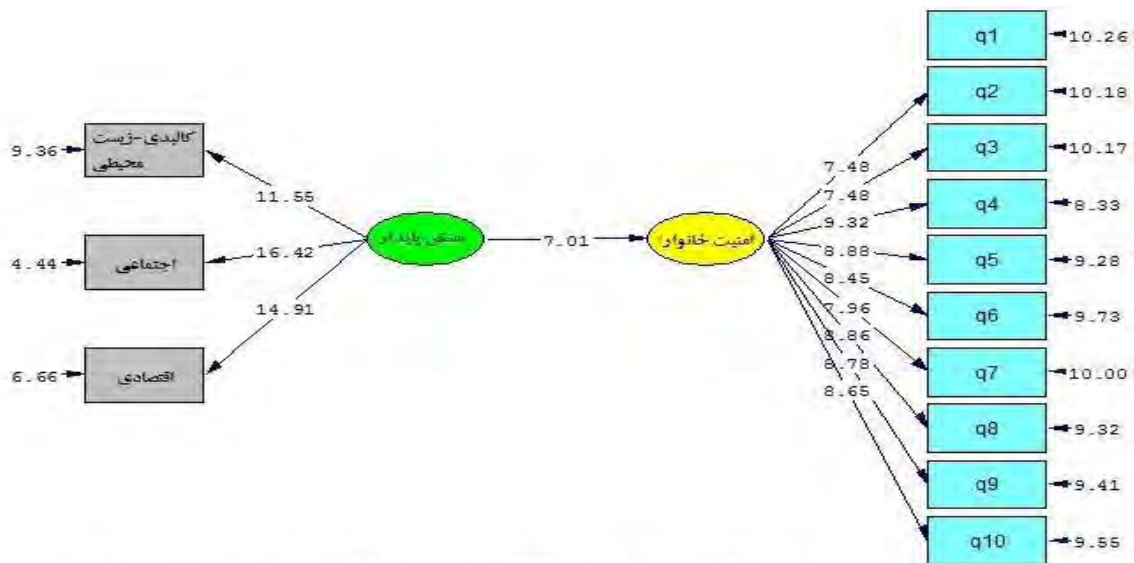
جدول ۵. بارعاملی گویه‌های مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیرها	گویه‌ها	بارعاملی	گویه‌ها	بارعاملی
احساس امنیت خانوار	q1	۰/۵۹	q6	۰/۷۳
	q2	۰/۶۲	q7	۰/۶۵
	q3	۰/۶۲	q8	۰/۷۸
	q4	۰/۸۶	q9	۰/۷۷
	q5	۰/۸۰	q10	۰/۷۶
زیست‌محیطی - کالبدی	q11	۰/۶۹	q14	۰/۷۰
	q12	۰/۷۴	q15	۰/۸۴
	q13	۰/۷۴	q16	۰/۸۴
اجتماعی	q17	۰/۸۷	q20	۰/۷۶
	q18	۰/۸۵	q21	۰/۷۴
مسکن پایدار	q19	۰/۶۴	-	-
	q22	۰/۶۲	q27	۰/۷۰
	q23	۰/۷۵	q28	۰/۸۲
	q24	۰/۸۵	q29	۰/۶۵
	q25	۰/۵۴	q30	۰/۵۶
	q26	۰/۶۹	-	-

مدل در حالت تخمین استاندارد (ضرایب استاندارد) و ضرایب معناداری (عدد معناداری) در قالب شکل‌های (۳) و (۴) نشان داده شده است. همان‌طور که در جدول ۶ ملاحظه می‌شود، مدل از نظر شاخص‌های تناسب در وضعیت مناسبی قرار دارد؛ زیرا نسبت کای دو بر درجه آزادی برابر با ۲/۷۳ و کوچک‌تر از مقدار مجاز یعنی عدد ۳ و مقدار RMSEA برابر با ۰/۰۵۰ و کوچک‌تر از عدد مجاز یعنی عدد ۰/۰۸ است همچنین دیگر شاخص‌های برازش از قبیل AGFI، GFI و NFI در وضعیت مطلوبی قرار دارند از این‌رو مدل ساختاری پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد.

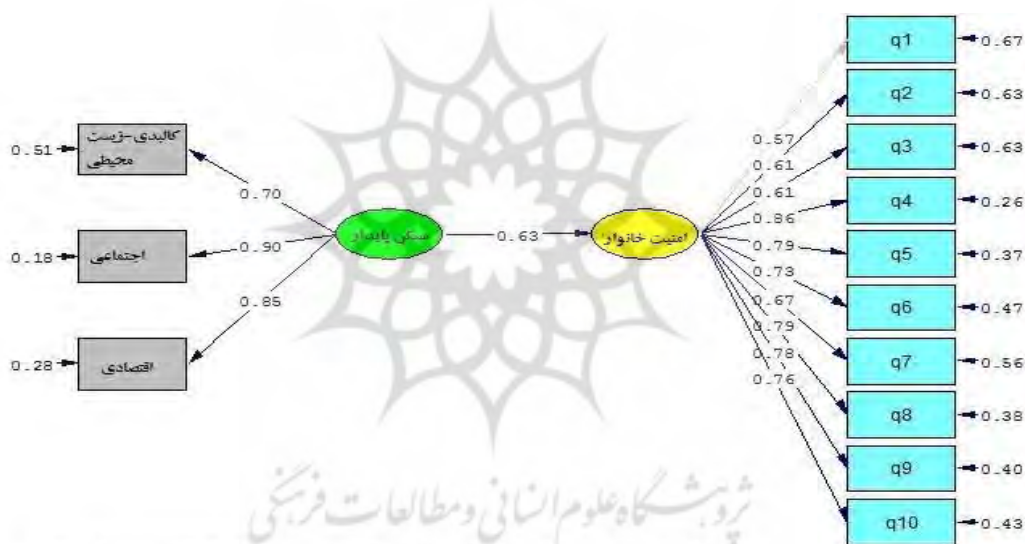
جدول ۶. نتایج شاخص‌های برازش مدل ساختاری تحقیق

شاخص‌های برازش	NFI	AGFI	GFI	RMSEA	X ² /DF	DF	X ²
حد مجاز	ملاک بیش از ۰/۹۰	ملاک بیش از ۰/۹۰	ملاک بیش از ۰/۹۰	ملاک کمتر یا مساوی ۰/۰۸	ملاک کمتر از ۳	ملاک بیش از ۳	ملاک بیش از ۳
نتایج	۰/۹۵	۰/۹۵	۰/۹۸	۰/۰۵۰	۲/۷۳	۶۴	۱۷۵/۲۵

Chi-Square=175.25, df=64, P-value=0.00000, RMSEA=0.050

شکل ۳. مدل ساختاری پژوهش در حالت معناداری

Chi-Square=175.25, df=64, P-value=0.00000, RMSEA=0.050

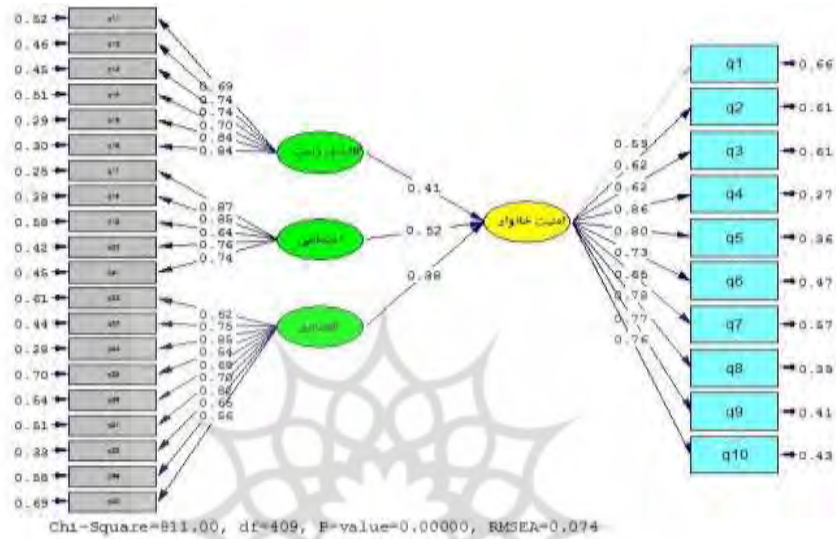
شکل ۴. مدل ساختاری پژوهش در حالت ضرایب استاندارد

مطابق شکل ۴، مدل برازش شده نشان می‌دهد که مقدار ضریب مسیر میان مسکن پایدار با امنیت اجتماعی برابر با ۰/۶۳ است. از آنجاکه مقدار تی به دست آمده مطابق شکل ۳، برای این ضریب، برابر با ۷/۰۱ است، به دلیل بیشتر بودن از ۱/۹۶، نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵ ضریب به دست آمده معنادار است. لذا رابطه مورد نظر تأیید می‌شود و می‌توان عنوان نمود مسکن پایدار بر احساس امنیت خانوار، در منطقه مورد مطالعه تأثیر مثبت و معناداری دارد. به منظور بررسی تأثیر ابعاد مسکن پایدار بر امنیت اجتماعی ساختاری به شرح شکل‌های شماره ۵ و ۶ در محیط نرم افزار لیزرل ترسیم و اجرا شد. همان طور که در جدول ۷ ملاحظه می‌شود، مدل از نظر شاخص‌های تناسب در وضعیت مناسبی قرار دارد؛ زیرا نسبت کای دو بر درجه آزادی برابر با ۱/۹۸ و کوچک تر از مقدار مجاز یعنی عدد ۳ و مقدار RMSEA برابر با ۰/۰۷۴ و کوچکتر از عدد مجاز یعنی عدد ۰/۰۸ است همچنین دیگر شاخص‌های برازش از قبیل AGFI, GFI و

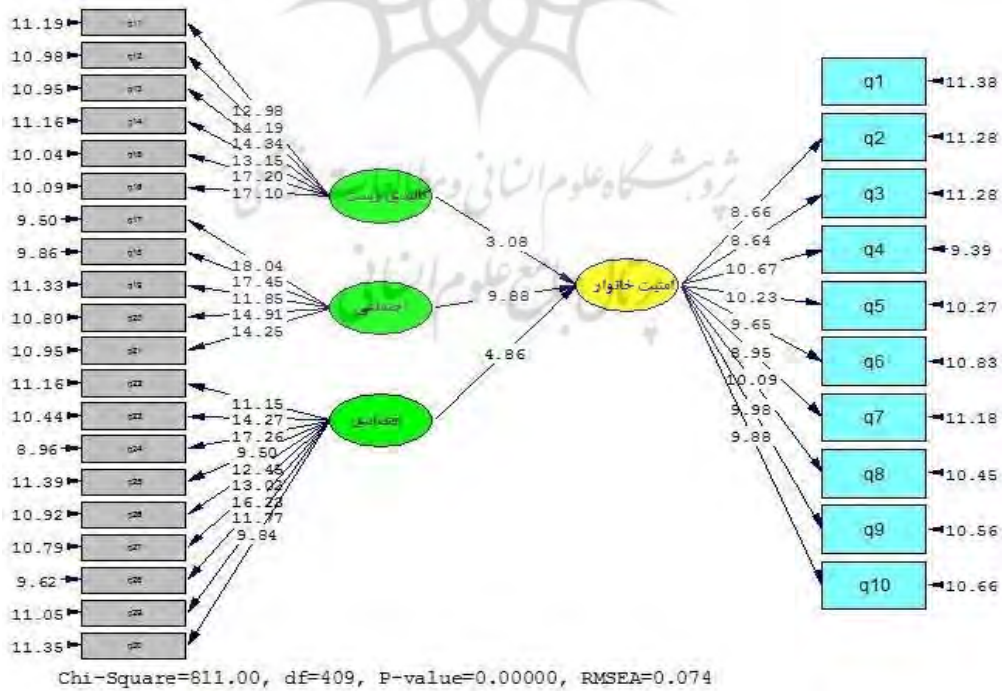
NFI در وضعیت مطلوبی قرار دارند از این رو مدل ساختاری مربوط به ابعاد مسکن پایدار مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول ۷. نتایج شاخص‌های برازش مدل ساختاری تحقیق

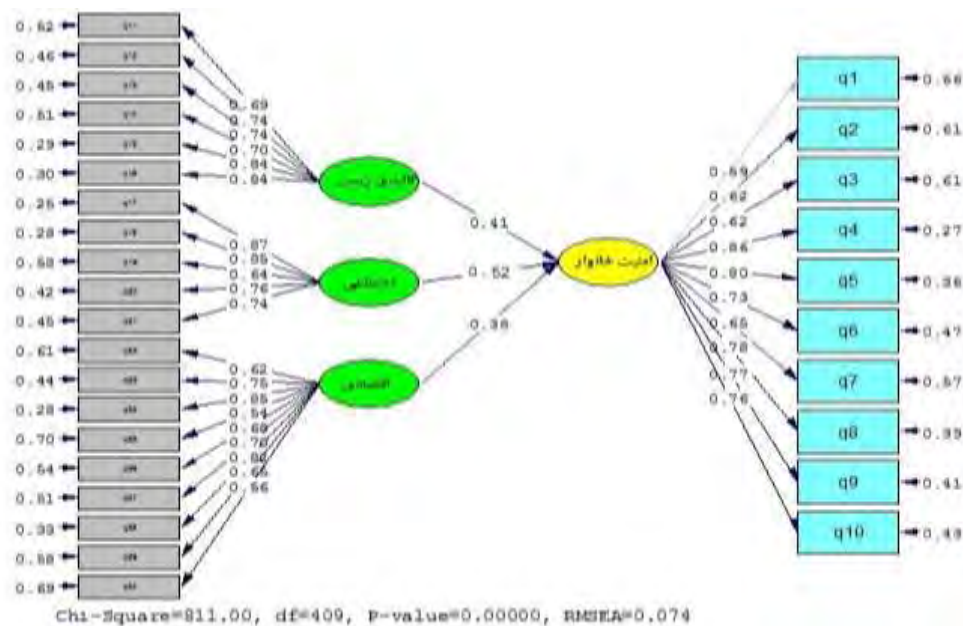
X ²	DF	X ² /DF	RMSEA	GFI	AGFI	NFI	شاخص‌های برازش
		ملاک بیش از صفر	ملاک کمتر یا مساوی ۰,۰۸	ملاک بیش از ۹۰	ملاک بیش از ۹۰	ملاک بیش از ۹۰	حد مجاز
۸۱۱/۰۰	۴۰۹	۱/۹۸	۰,۰۷۴	۰,۹۲	۰,۹۴	۰,۹۹	نتایج

شکل ۵. مدل ساختاری مدل ساختاری تأثیر ابعاد مسکن پایدار بر امنیت اجتماعی در حالت معناداری

شکل ۶. مدل ساختاری تأثیر ابعاد مسکن پایدار بر امنیت اجتماعی در حالت ضرایب استاندارد

شکل ۷. مدل ساختاری تأثیر ابعاد مسکن پایدار بر امنیت اجتماعی در حالت ضرایب استاندارد

باتوجه به شکل ۵ نتایج نشان می‌دهد که بعد کالبدی زیست‌محیطی تأثیری مثبت (۰/۴۱) بر امنیت اجتماعی خانوار دارد. به عبارتی با هر واحد تغییر در بعد کالبدی زیست‌محیطی، متغیر احساس امنیت خانوار به میزان ۰/۴۱ واحد و هم جهت با بعد کالبدی زیست‌محیطی تغییر می‌کند. شایان ذکر است که این تأثیر از نظر آماری معنادار است. زیرا آماره T-Value بدست آمده در شکل (۴) برابر با (۳/۰۸) است که این میزان از مقدار ۱/۹۶ بیشتر می‌باشد. به عبارتی در این مقوله نوع واحد مسکونی، نوع مصالح به کاررفته، طول عمر ساختمان، کیفیت ابنیه، تعداد طبقات، وضعیت ناکارگی ساختمان‌ها، واحدهای مسکونی دارای پروانه ساختمانی می‌تواند امنیت اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد.

باتوجه به شکل ۶ نتایج نشان می‌دهد که بعد اجتماعی تأثیری مثبت (۰/۵۲) بر امنیت اجتماعی خانوار دارد. به عبارتی با هر واحد تغییر در بعد اجتماعی، متغیر احساس امنیت خانوار به میزان ۰/۵۲ واحد و هم جهت با بعد اجتماعی تغییر می‌کند. شایان ذکر است که این تأثیر از نظر آماری معنادار است. زیرا آماره T-Value بدست آمده در شکل (۴) برابر با (۹/۸۸) است که این میزان از مقدار ۱/۹۶ بیشتر می‌باشد. به عبارتی تهدیدات جسمی و جانی، افزایش صبر در سختی‌های اجتماعی، بهبود رفتارهای اجتماعی، حمایت از خانواده، کاهش خشونت و پرخاشگری اجتماعی، حفظ همبستگی و اتحاد بین گروه‌های اجتماعی داشتن خانواده سالم در جامعه، توجه به حفظ ارزش‌های بنیادین گروه‌های اجتماعی، حفظ مذاهب خاص توسط گروه‌های اجتماعی، داشتن جامعه سالم، دفاع از حقوق زنان، حفظ حرمت جایگاه زن در اجتماع، کاهش جرم و جنایت و فساد اخلاقی، بی‌اعتمادی، از دست دادن آبرو و ارزش‌های اخلاقی می‌تواند امنیت اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد.

باتوجه به شکل ۷، نتایج نشان می‌دهد که بعد اقتصادی تأثیری مثبت (۰/۳۸) بر احساس امنیت خانوار دارد. به عبارتی با هر واحد تغییر در بعد اقتصادی، متغیر احساس امنیت خانوار به میزان ۰/۳۸ واحد و هم جهت با بعد اقتصادی تغییر می‌کند. شایان ذکر است که این تأثیر از نظر آماری معنادار است. زیرا آماره T-Value بدست آمده در شکل (۴) برابر با (۴/۸۶) است که این میزان از مقدار ۱/۹۶ بیشتر می‌باشد. به عبارتی کاهش فقر در جامعه، اشتغال و بیکاری، دسترسی نداشتن به کار و منابع، کاهش اختلاف طبقاتی، داشتن روحیه و تلاش اقتصادی، بهبود وضعیت درآمد خانواده، افزایش بهره‌وری

اقتصادی می‌تواند امنیت اجتماعی را تحت تأثیر قرار دهد.

نتیجه‌گیری

هدف این پژوهش نقش مسکن پایدار شهری در امنیت اجتماعی به رشته تحریر درآمد و نتایج نشان‌دهنده تأثیر مثبت ابعاد بر امنیت اجتماعی خانوار بود. نتایج حاصل از یافته‌های توصیفی نشان می‌دهد که ۱۰ عامل مهم در نوسانات شدید قیمت مسکن نوشهر نقش دارند که شامل مواردی چون: عدم دسترسی به مسکن ارزان قیمت برای شهروندان، نوسانات قیمت مسکن و پس-انداز خانوارها، نوسانات ساخت‌وساز مسکن، نقش-آفرینی شهرداری ها و افزایش قیمت مسکن، نقش سازندگان در نوسانات بازار مسکن، نقش واسطه‌گرها و فروشندگان در بازار مسکن، نابرابری درآمدها و قیمت بالای مسکن، قیمت زمین و تأثیر آن بر نوسانات قیمت مسکن، حضور دلالتان در بازار مسکن و افزایش قیمت مسکن و نبود قوانین محکم در تعیین قیمت مسکن و رواج سوداگری می‌باشند. نتایج پژوهش حاضر با این پژوهش‌ها تفاوت و تشابهاتی به شرح زیر دارد؛

سجادی و همکاران (۱۳۹۷) به این نتیجه رسیده‌اند که عامل امنیت تصرف مشارکتی با ارزش عددی «۰/۸۴۶» بیش از عوامل امنیت تصرف قراردادی و تجربه‌محور بر کیفیت کالبدی مسکن در نایسب تأثیرگذار بوده است و همچنین نتایج آزمون تحلیل مسیر نشان داد که ارتباط مستقیم و مثبتی میان شاخص‌های امنیت تصرف با کیفیت کالبدی مسکن وجود دارد، بدین صورت که با افزایش شاخص‌های امنیت تصرف، کیفیت کالبدی مسکن در این محدوده نیز افزایش خواهد یافت. پژوهش موسوی نیا ۱۳۹۹ نشان داد که فاوت معناداری میان دو گونه مسکن محصور و غیرمحصور به لحاظ تعاملات و احساس امنیت وجود دارد. براساس مدل‌های برازش شده، در هر دو گروه مسکن، شرایط اجتماعی و امنیت در فضاهای باز مشترک، به تراکم ادراک شده وابسته است. همچنین مقایسه مدل‌ها، حاکی از این مطلب است که نحوه اثر سازه‌های پژوهش در دو گونه مسکن محصور و غیرمحصور، متفاوت از یکدیگر بوده و فرآیندهای ادراکی-اجتماعی، به شکل متفاوتی عمل می‌کنند. در گونه محصور، ادراک تراکم، تعاملات اجتماعی و احساس امنیت در یک حلقه بازخورد، در طول زمان موجب ارتقا یا تضعیف یکدیگر می‌شوند. در حالی که در گونه مسکن غیرمحصور احساس امنیت، پیش‌نیاز بروز تعاملات اجتماعی در فضاهای باز مشترک است و میان ادراک تراکم و تعاملات اجتماعی نقش واسطه‌ای دارد. پژوهش سالاری فر ۱۳۹۶ نشان داد که در فضاهای باز شهری سکونتگاه‌های مورد نظر در شهر سبزوار، از بین مؤلفه-های کالبدی، شش مؤلفه (آلودگی نمادی، آلودگی دیداری، فعالیت‌های کاربری زمین، کیفیت کلی سکونت، آلودگی نور و دسترسی) با امنیت اجتماعی رابطه مستقیم و معناداری دارند و از میان عوامل فوق عامل " آلودگی نمادی" با ضریب (۰,۲۰۳) بیشترین تأثیر را دارد. پژوهش صادقی و همکاران ۱۳۹۵ نشان داد که سه گروه عوامل کالبدی، اجتماعی و کالبدی-اجتماعی به ویژه شاخص «آشنایی با محیط» بر میزان امنیت اجتماعی در فضاهای شهری مؤثر بوده و در احساس امنیت در فضاهای شهری از اهمیت بیشتری برخوردار است. محدودیت اصلی تحقیق حاضر، همانند بسیاری از مطالعات امنیت و مسکن پایدار در ایران و جهان، این است که امری حادث و گذشته نگر بوده و بنابراین سنجش آن با روشی پیمایش دشوار است. تحقیق حاضر نیز از همین محدودیت برخوردار است. اما مزیت اصلی آن انتخاب امنیت اجتماعی به‌عنوان متغیر وابسته می‌باشد لذا پیشنهاد می‌شود که در تحقیقات بعدی از روش شناسی تلفیقی استفاده شود.

پیشنهادها

- ۱) موضوعات مشابه با تحقیق حاضر به صورت کیفی و با شیوه‌های غیر از پیمایش مورد بررسی قرار گیرد.
- ۲) شناسایی و سامان‌دهی مسکن ناپایدار شهری
- ۳) فراهم کردن نگرهبانی در محلات مختلف شهر

تقدیر و تشکر

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

منابع

- احدنژاد روشتی، محسن؛ غلامحسین، رحیم و زادولی، خواجه؛ شاهرخ. (۱۳۹۴). بررسی امنیت اجتماعی زنان در پیاده‌روهای پرتردد کلان‌شهرها با استفاده از مدل AHP, Topsis و Vikor. *جغرافیا و توسعه فضای شهری*، ۲ (۱)، ۵۴-۳۰.
- احدنژاد، محسن؛ طهماسبی مقدم، حسین و تیموری، اصغر. (۱۳۹۷). تحلیل فضایی پایداری شاخص‌های کمی مسکن در نواحی شهری با استفاده از مدل تودیم (مطالعه موردی: شهر زنجان). *آمایش محیط*، ۱۳ (۵۰)، ۱۵۰-۱۳۳.
- احمدی دهکاء، فریبرز. (۱۴۰۰). سنجش احساس امنیت شهروندان در مناطق مرزی مطالعه موردی: شهر مرزی بانه. *پژوهش‌نامه مطالعات مرزی*، ۹ (۲)، ۶۱-۷۵.
- آرشین، مهسا و سرور، رحیم. (۱۳۹۶). ارزیابی سیاست‌های اجرایی دولت در تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد شهری (مطالعه موردی: کلان‌شهر مشهد). *فصلنامه مطالعات مدیریت شهری*، ۹ (۳۰)، ۸۱-۹۵.
- اکبرشاهی منیژه و سهیلی جمال‌الدین. (۱۴۰۰). تبیین رابطه عوامل کالبدی و کیفیت مفهوم قلمرو ثانویه با میزان امنیت اجتماعی ساکنین در محیط‌های مسکونی در پیشگیری از جرم بر پایه رویکرد CPTED مطالعه موردی: مجتمع مسکونی چهارصدستگاه شهر قزوین. *مسکن و محیط روستا*، ۴۰ (۱۷۶)، ۴۵-۵۶.
- الهی چورن، محمدعلی؛ خاکپور، براتعلی و خورشیدی، حسین. (۱۴۰۱). واکاوی اثرگذاری سرمایه اجتماعی در احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شهر کجور). *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۱۳ (۴۸)، ۵۶-۸۳.
- ایزدی، ملیحه؛ وارثی، حمیدرضا و محمودزاده، محمود. (۱۳۹۴). تحلیل شاخص‌های کمی و کیفی تأثیرگذار در برنامه‌ریزی مسکن استان‌های کشور. *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۱۳۳-۱۵۴.
- ایزدخواستی، حجت، عرب مازار، عباس و احمدی، خلیل. (۱۳۹۷). تحلیل عوامل کلان اقتصادی مؤثر بر شاخص توان پذیری مسکن خانوار در مناطق شهری ایران: با تأکید بر نقش دولت. *فصلنامه مطالعات اقتصادی کاربردی ایران*، ۱ (۲۹)، ۷۷-۴۱.
- باقری، علیرضا. (۱۳۹۷). مطالعه تطبیقی احساس امنیت در مناطق مرکزی و حاشیه نشین شهرستان ساری. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۹ (۵۶)، ۱۹۹-۱۷۱.
- بهرامی، رحمت. (۱۳۹۷). ارزیابی روستای سالم با تأکید بر شاخص‌های مسکن پایدار مطالعه موردی: نواحی روستایی استان کردستان. *فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۵ (۴)، ۱۳۳-۱۲۶.
- پاشازاده، مهدی؛ نظم فر، حسین و عزت پناه، بختیار. (۱۳۹۸). مدل‌سازی معادلات ساختاری موانع و چالش‌های توسعه گردشگری تاریخی - فرهنگی از دیدگاه جامعه محلی مطالعه موردی: آرامگاه شمس تبریزی در خوی. *مجله گردشگری شهری*، ۶ (۳)، ۱۱۲-۱۰۴.
- پسنده، مریم؛ سوادیان، پروین؛ کریمیان، حبیب‌الله. (۱۴۰۰). زمینه‌های احساس امنیت اجتماعی زنان دست‌فروش مترو. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۱۲۰ (۶۷)، ۴۴-۷۳.
- پورمحمدی، محمدرضا و اسدی احمد. (۱۳۹۳). ارزیابی پروژه‌های مسکن مهر شهر زنجان. *نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی*، ۱۴ (۳۳)، ۱۹۲-۱۷۱.
- پورمحمدی، محمدرضا؛ صدر موسوی، میرستار و آذر علی. (۱۳۸۹). بررسی و تحلیل پایداری و سرزندگی مناطق تبریز با تأکید بر

- امنیت شهری با نگرش جامعه‌شناختی. *مطالعات جامعه‌شناسی*، ۳ (۶)، ۲۵-۷.
- جعفری صمیمی، احمد؛ میلا علمی، زهرا و هادی‌زاده، آرش. (۱۳۸۶). عوامل مؤثر بر تعیین رفتار شاخص قیمت مسکن در ایران. *فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی ایران*، ۹ (۳۲)، ۳۱-۵۳.
- چراغی، فاطمه. (۱۳۹۷). تبیین میزان امنیت در محیط‌های شهری با تأکید بر رویکرد طراحی امنیت‌محور (نمونه موردی: محله شهر ری). *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۹ (۵۶)، ۳۰۳-۲۶۷.
- حیدرنازاد، علیرضا و اسدپور، عباد اله. (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر نزاع دسته‌جمعی در بین مرزنشینان استان اردبیل و اثر آن بر نظم و امنیت. *فصلنامه علوم و فنون مرزی*، ۶ (۴)، ۱۴۸-۱۱۷.
- خلجی، سپهر؛ تقی‌پور، فائزه؛ اسماعیلی، رضا. (۱۴۰۰). بررسی پیامدهای وارونگی افکار عمومی از منظر امنیت اجتماعی و استراتژی‌های مقابله با آن. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۱۲ (۶۷)، ۷۵-۱۰۵.
- روشن‌فکر جورشری، سبحان؛ اسدی ملک‌جهان، فرزانه و مولایی هاشم‌جین، نصرالله. (۱۳۹۹). شناسایی عوامل مؤثر محیطی بر احساس امنیت شهروندان در مجتمع‌های مسکونی مطالعه موردی: شهر مرزی رشت. *پژوهش‌نامه مطالعات مرزی*، ۱ (۳)، ۹۹-۸۷.
- زنگنه عینالو، رضا؛ کردعلیوند، روح‌الدین و قاسمی مقدم حسن. (۱۴۰۰). تحلیل عوامل مؤثر بر امنیت گردشگران در پرتو آموزه‌های جرم‌شناختی. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۸ (۳)، ۶۹-۵۸.
- زیاری، کرامت‌الله؛ مهدنژاد، حافظ؛ پرهیز، فریاد و آقاجانی، محمد. (۱۳۸۹). بررسی وضعیت مسکن گروه‌های درآمدی و برآورد مسکن گروه‌های کم‌درآمد (نمونه موردی: استان هرمزگان). *فصلنامه تحقیقات جغرافیایی*، ۷۳۹، ۲۹-۵۶.
- سالاریفر، مهیا و معصومی، مسیح اله. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر عوامل کلیدی - محیطی طراحی فضاهای باز شهری بر ارتقای امنیت اجتماعی سکونتگاه‌های غیررسمی شهر سبزوار. *فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۸ (۳۰)، ۱۵۴-۱۶۲.
- سجادی، ژیلدا؛ واحدی یگانه، فرید و محمدی، اکبر. (۱۳۹۷). سنجش ارتباط کیفیت کلیدی مسکن با امنیت تصرف در سکونتگاه‌های خودانگیخته‌ی شهری (مورد مطالعه: ناحیه‌ی منفصل شهری نایسر، سنندج). *مطالعات ساختار و کارکرد شهری*، ۵ (۱۶)، ۸۳-۱۱۰.
- شربتیان، محمدحسن؛ مجیدی، عبدالرضا و عمرانی، مهدی. (۱۴۰۰). تحلیل جامعه‌شناختی رابطه احساس امنیت با سرمایه روان‌شناختی (مورد مطالعه: شهروندان بالای ۱۸ سال خراسان رضوی). *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۱۲ (۶۶)، ۲۰۰-۱۷۹.
- شکری یزدان‌آباد، شادی و بهزادفر، مصطفی. (۱۳۹۸). شاخص‌های مسکن در ایران و جهان و تأثیر شهر هوشمند بر آن. جغرافیا و توسعه فضای شهری، ۶ (۲)، ۲۴۸-۲۱۷.
- شنبه پور، فرشته؛ ملکی، سعید و فیروزی، محمدعلی. (۱۳۹۸). سنجش احساس امنیت در بافت محلات شهری با استفاده از مدل کوپراس (مطالعه موردی: شهر اهواز). *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۱۰ (۵۹)، ۱۳۰-۱۰۳.
- صادقی، نرگس؛ سبحان اردکانی، سهیل و ذاکر حقیقی، کیانوش. (۱۳۹۵). ارزیابی عوامل مؤثر بر تأمین امنیت شهری به‌منظور افزایش حضور بانوان در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک ساعی تهران). *فصلنامه هویت شهر*، ۱۰ (۳)، ۷۴-۶۵.
- طهماسبی مقدم، حسین؛ احدنژاد روشتی، محسن و تیموری، اصغر. (۱۳۹۹). تحلیل فضایی شاخص‌های کمی و کیفی مسکن در نواحی شهری با رویکرد مسکن پایدار (مطالعه موردی: شهر زنجان). *فصلنامه جغرافیایی اجتماعی شهری*، ۷ (۱)، ۲۷۱-۲۵۵.
- نظافتی، عباس؛ سلطانی، مسعود؛ ویسیان، محمد و اکبری، مهناز. (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر توسعه امنیت پایدار در مناطق مرزی مطالعه موردی: استان کردستان. *پژوهش‌نامه مطالعات مرزی*، ۲ (۴)، ۴۶-۲۳.
- علایی، امیرعلی؛ یزدانفر، عباس؛ حسینی، سید باقر و نوروزیان ملکی، سعید. (۱۳۹۹). چارچوبی برای مؤلفه‌های پایداری اجتماعی مسکن بر مبنای تحلیل محتوای پژوهش‌هایی مرتبط. *معماری و شهرسازی پایدار*، ۱ (۲)، ۸۱-۹۴.
- علوی، علی؛ حسینی، مصطفی و محمدی حمیدی، سمیه. (۱۳۹۵). ارزیابی عوامل مؤثر بر احساس امنیت در محلات شهری، مطالعه موردی: شهر یزد. *فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی*، ۷ (۴۸)، ۱۷۲-۱۴۹.
- علیپور، سمیه؛ احدنژاد روشتی، محسن و مشکینی، ابوالفضل. (۱۳۹۹). تحلیلی بر زیست‌پذیری مسکن شهر کرج با رویکرد عدالت اجتماعی. *جغرافیای اجتماعی شهری*، ۷ (۲)، ۱۴۷-۱۲۹.
- فتاحی، احد؛ احمدی، افسانه و پایدار، ابوذر. (۱۳۹۹). سنجش سطوح فضایی - مکانی پایداری مسکن با استفاده از رادار پایداری

- مطالعه موردی: روستاهای استان لرستان. *فصلنامه جغرافیا و توسعه*، ۱۸ (۵۹)، ۸۷-۱۰۸.
- فنی، زهره و کمانگر، سارا. (۱۳۹۷). سنجش احساس امنیت اجتماعی شهروندان مطالعه موردی: شهر مرزی قصر شیرین. *فصلنامه علوم و فنون مرزی*، ۹ (۲)، ۱۷۶-۱۵۵.
- فنی، زهره؛ کوزه‌گر، لطفعلی و سامانی مجده، علی. (۱۳۹۹). موانع و الزامات تحقق مسکن پایدار از دیدگاه کارشناسان و مدیران شهری (نمونه موردی: محله اتابک - شهر تهران). *فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای*، ۱۰ (۳۷)، ۱۶۴-۱۵۱.
- کریمی، مرتضی و وفایی، علی‌اکبر. (۱۳۹۲). امنیت سازی با توسعه پایدار در مناطق مرزی (مطالعه موردی، شهر میوان). *فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری*، ۴ (۱۵)، ۹۵-۱۱۲.
- مدی، پروین و چاره‌جو، فرزین. (۱۴۰۰). بررسی میزان رضایتمندی ساکنان مسکن مهر از کیفیت سکونت آن با رویکردی ویژه به شاخص‌های مسکن پایدار نمونه موردی: مسکن مهر شهرک بهاران. *برنامه‌ریزی فضایی*، ۱۱ (۱)، ۱۷۸-۱۵۱.
- موسوی‌نیا، سیده فاطمه. (۱۳۹۹). رابطه تراکم ادراک شده، احساس امنیت و تعاملات اجتماعی؛ مقایسه دو گونه مسکن متراکم محصور و غیرمحصور. *فصلنامه مطالعات شهری*، ۹ (۳۴)، ۴۵-۶۰.
- محمدی حمیدی، سمیه؛ نظم فر، حسین و یاپنگ غراوی، محمد. (۱۳۹۹). تحلیل و بررسی امنیت اجتماعی در مناطق شهری با مدل‌سازی معادلات ساختاری (مطالعه موردی: شهر اردبیل). *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۲ (۴)، ۱۰۲۱۵-۱۰۱۹۸.
- میری، بهاره؛ عزمی، آبیژ و اکبرپور، محمد. (۱۳۹۹). تحلیل ساختاری و کارکردی پایداری مسکن روستایی (مورد مطالعه: دهستان سرفیروزآباد بخش مرکزی کرمانشاه). *فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۷ (۴)، ۷۳-۵۳.
- احمدی، حسن و مهرجو، مهرداد. (۱۴۰۱). بررسی اهمیت احساس امنیت در کیفیت فضاهای شهری و عوامل مؤثر بر آن؛ مطالعه موردی: پیاده‌راه مرکزی شهر همدان و محلات پیرامون. *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی*، ۵۴ (۳)، ۱۰۵۸-۱۰۳۷.
- هاشمی، آمنه. (۱۳۹۰). امنیت و سلامت اجتماعی برند شهر اسلامی با رویکرد معماری مسکونی پایدار. *سومین همایش ملی عمران شهری، سنندج*.
- هوشیار، حسن و قادری، رضا. (۱۳۹۷). ارزیابی کیفیت فضاهای مسکونی در شهرهای کوچک (مطالعه موردی: شهر اشنویه). *فصلنامه برنامه‌ریزی توسعه کالبدی*، ۵ (۴)، ۸۰-۶۹.
- یاری، حامد و هزار جریبی، جعفر. (۱۳۹۱). بررسی رابطه احساس امنیت و اعتماد اجتماعی در میان شهروندان (مطالعه موردی ساکنان شهر کرمانشاه). *پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران*، ۱ (۴)، ۵۸-۳۹.

References

- Borovec, K., Balgač, I., & Mraović, I. C. (2019). Police Visibility as an Influencing Factor on Citizens' Perception of Safety. *Journal of Criminal Justice and Security*, (2), 135-160.
- Adabre, M. A., Chan, A. P., Edwards, D. J., & Adinyira, E. (2021). Assessing Critical Risk Factors (CRFs) to Sustainable Housing: The Perspective of a sub-Saharan African Country. *Journal of Building Engineering*, 102385.
- Alves, S. (2020). Divergence in planning for affordable housing: a comparative analysis of England and Portugal. *Progress in Planning*, 100536.
- Attia, S., Alphonsine, P., Amer, M., & Ruellan, G. (2020). Towards a European rating system for sustainable student housing: Key performance indicators (KPIs) and a multi-criteria assessment approach. *Environmental and Sustainability Indicators*, 7, 100052.
- Ezennia, I. S., & Hoskara, S. O. (2021). Assessing the subjective perception of urban households on the criteria representing sustainable housing affordability. *Scientific African*, 13, e00847.
- Ghosh, S., Chatterjee, N. D., & Dinda, S. (2021). Urban ecological security assessment and forecasting using integrated DEMATEL-ANP and CA-Markov models: A case study on Kolkata Metropolitan Area, India. *Sustainable Cities and Society*, 68, 102773.
- Kalantidou, E. (2020). Housing precariousness: The need for and feasibility of sustainable housing in Australia. *Geoforum*, 117, 42-45.

- Martek, I., Hosseini, M. R., Shrestha, A., Edwards, D. J., & Durdyev, S. (2019). Barriers inhibiting the transition to sustainability within the Australian construction industry: An investigation of technical and social interactions. *Journal of cleaner production*, 211, 281-292.
- Nuuter, T., Lill, I., & Tupenaite, L. (2015). Comparison of housing market sustainability in European countries based on multiple criteria assessment. *Land Use Policy*, 42, 642-651.
- Vlasyuk, T. (2010). Development of small business in the sphere of rural tourism by the example of the KirOualalou, F. (2017). Chine-Maroc-Afrique: un partenariat agroalimentaire novateur. OCP Policy Center.ov region.

